

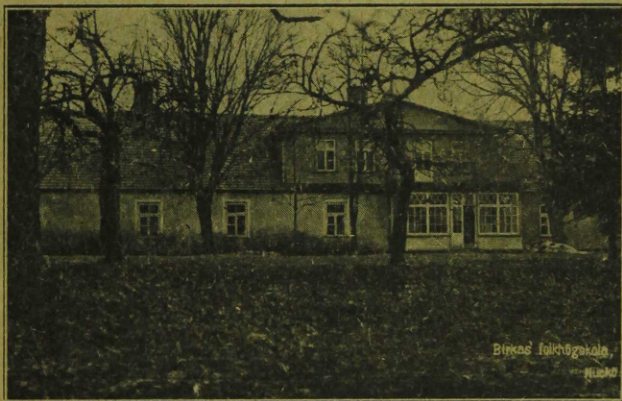
EKON FRÅN ÖSTERLED

ETT ESTLANDS-SVENSKT
MINNESALBUM

MED VERSIFIERADE TANKAR
OCH MANINGAR AV OCH TILL
ESTLANDS SVENSKAR

Sammanställda av

Emil Adalberth

BIRKAS FOLKHÖGSKOLA PÅ NUCKÖ

FÖRLAG: SVENSKA ODLINGENS VÄNNER
Riddaregatan 3, Reval, (Estland)

BIRKAS SVENSKA FOLKHÖGSKOLA
(1 och 2 Rektorsparet Söderkäck, 4 och 5 Fru och Agronom Adalberth)

Ekön från Österled

ETT ESTLANDS-SVENSKT
MINNESALBUM

MED VERSIFIERADE TANKAR
OCH MANINGAR AV OCH TILL
ESTLANDS SVENSKAR

Sammanställda av

Emil Adalberth

FÖRLAG: SVENSKA ODLINGENS VÄNNER

Riddaregatan 3, Reval, (Estland)

FÖRORD.

Med samlandet av efterföljande ströverser har avsetts att sammanställa ett slags "minnesalbum", främst till glädje för elever vid Birkas svenska folkhög- och lantmannaskola å Nuckö. Det är tankar och maningar av och för Estlandssvenskarna, som fått versens form, utan att därför framträda med några som helst anspråk såsom diktverk.

De lätt tydbara, innerligt menade och oftast hoppfulla tanke- och känslouttryckarna böra fattas som huvudsaken. I sin lilla mån må de vittna om det ursprungligt enkla, samt goda och redligt svenska, som trots all karghet och torvtighet, alltjämt — och sedan minst 7 sekler — kännetecknar Sveriges ättlingar i Österled.

Som en presentation av bidragsgivarna må nämnas följande: Sign. "E. S." är en bemärkt finlands-svenska, som tillika är en stor vän av estlandssvenskarna; *Agnes Klasson* är prästfru på Ormsö, där hon såväl som mannen, som där varit kyrkoherde i 7 år, utträttat ett storartat arbete och vunnit sockenbornas hjärtan; *Mats Ekman*, vallaren och bygdeskalden, presenteras inuti häftet; *Erik Pettersson* är fabriksarbetare i Reval, en trogen och varmhjärtad svensketsvän; sign. "Per Bonde" tillhör en duktig Ormsö-son, numera seminarieutbildad folkskollärare, som varmt älskar sin hembygds ö; *Georg Stahl* från Rickholz, bondson, drömmare och diktare, var Birkaselev föreg. år och utbildar sig nu till trädgårdsman; sign. "Casanier" slutligen äges av en rikssvensk, som sedan 3 år är verksam på Nuckö, där han under sin läraregärning fått både Aibosvenskarna och deras bygd kära.

Det är min innerliga förhoppning att behållningen på detta lilla häfte skall — utom till honorar åt de fattigaste bidragsgivarna — uträcka till ett understöd åt Birkas folkhög- och lantmannaskolas elever för läroboksanskaffning. Detta är nämligen *ett* — och ett viktigt — syfte med "minnesalbumet".

Birkas, Nuckö, maj 1927.

E. ADALBERTH.

Ormsö ungdomens sångkör. I bakgrunden Ormsö prästgård.

Till Estlands svenskar.

(Med anledning av ett upprop till ungdomen om samling.)

Väl dväljs du, Estlands svenska stam
långt fjärran hän från moderlandet,
till dig nå nya tider fram,
som hota spränga brodersbandet.

Vak upp, därför, du öboätt,
håll kärt ditt ärorika släkte
och vet och gläds däråt med rätt,
att varningen i tid dig väckte.

Så giv och tag i arv, o folk,
det språk du fått i tal och skrifter,
att ej en gång din ätt med tolk
skall tyda det på dina griffter.

Det folk skall alltid starkt förbli,
som sina fäders anor vördar;
det odlad jord kan så uti
och därför vänta goda skördar.

(1925)

E. S.

Vad är att vara svensk?

Att vara *svensk* är en ära —
det namnet är aktat och stort
bland folk uti alla länder,
där Sveriges bragder man sport.

Att vara *svensk* — det förpliktar,
att högt älska arvet vi fått
från forna hugstora fäder,
vars kamp ofta het har stått.

Att vara *svensk* — det betyder
att förvalta vår arvelott,
för våra kommande släkten
i rika och större mått.

Att vara *svensk* är att kämpa
för heder och kristelig tro,
för sanning och goda seder —
ej sitta i dådlös ro.

Så väx dig då stark, du planta
i svenskhetens örtagård,
och res under kamp och strävan
åt fädren din minnesvård!

Fast ringa och låg är kojan
och torvtigt ditt bröd är i bland,
ej kärare plats dock finnes
än hemmet i Aiboland.

Gud, skydda vår bygd, den kära,
med en trofast och mäktig hand
och lär oss, ja, lär oss att älska
vårt folk, vårt språk och vårt land.

(Ur "Kalender för svenskarna i Estland" 1926.)

Ett tack.

(På Nuckö-mål.)

Vårt Aibolånd ver Eistlånds strånd
mä mike fagran hojtan sånd.
Fem aiar ligge utafär,
som mä te Aibolånde her.
Här språkas gamol svenska än,
som ve ha ärvd främ ga tins män.
Vårt svenska språk oss stältor gär,
än Svea våra Mor mä är.
Än Svea räcker varma hånd
hit ut te vårt arm Aibolånd.

Så kärleksfullt vår Mor ha tänkt
å mångat bibliotek oss skänkt.
Vårt Bärkjas är he sterst å bäst,
här ligge ve ver Sveas borst,
här när ve oss mä Sveas målk
å väx te gutt a kloft starft folk.
Ve bord förenas allihop
å tusend tack te Svea rop,
som oss ha gjord så mike gutt
år skriva främått e vån lutt.

No ha ve mike ut fåe si,
No ha vårt språk här fåe li.
Te hälp mä oss kåm stor värdscri
å skåka oss från risse fri.
Nu skol ve mä vårt modersmål,
vån soldat får ent majr risskål
Opp, svenske allor si e si,
tå ära ve å bli ve fri!

(1927)

ANM. Mats Ekman är en nu 60-årig Nuckö-svensk, som på sin hembygds dialekt skrivit ett stort antal dikter och visor. Visorna älskas och sjungas allmänt av ungdomen. Följande förklaringar torde vara behövlige:

Aibolånd, estlendssvenska bygderna; *hojtan*, vit; *aiar*, öar; *ga*, gamla; *gär*, gör; *Birkas*, svenska folkhög- och lantmannaskolan; *borst*, barm; *skriva*, skrida; *fåe si*, fått se; *li*, lida; *risse*, ryssen; *skol*, skolas; *si e si*, sida vid sida.

Ang. Ekman och hans dikter se vidare "Göteborgs Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-samhälles Handlingar, fjärde föliden, XXVIII, 6."

Ongdomsminne.

(På Nuckö-mål.)

Ja min(n)s han fago(r) tien,
tå alt var vålde sto(r)t,
o kund ja än få si en,
ho skuld ja rät ha gjo(r)d?

Om måren,¹⁾ danings-tien,²⁾
hå ljunder he(r)d ja tå,
tå boska'n³⁾ gik ur bien,
å far min gik ut så.

Tå fago(r) mårja⁴⁾ våre⁵⁾
mä sina fago(r) sol,
så mike kutra år(r)e,
så fago(r)t guken gol.

Å gik ja ut län(g)s stråte,
Oks-ker'n⁶⁾ han sjon(g)d så gält,
han sjon(g)d tår hela nåte⁷⁾
för sina bru så snält.

Huft op fråm aleskåtan⁸⁾
ja he(r)d grantolkens¹⁰⁾ prat,
å många gång fråm Nåtan⁹⁾
ja he(r)d: krät, krät, krat, krat.

Hå fago(r) var än skoen
i sina ljusgren färg;
så fago(r)t svalla roen¹¹⁾,
alt blomskast, dal o bärg.

Å fago(r) Harbo-vike'
å Pårsmo-ränans¹²⁾ fal(1);
e vike spåla sike',
ver ränan gik ja val(1).

FÖRKLARINGAR: 1) morgnarna; 2) morgongryningen («dagningen»); 3) boskapen; 4) morgnarna; 5) om våren; 6) näktergalen; 7) natten; 8) altoppen; 9) namn på en plats; 10) taltrastens; 11) rågen; 12) Pårsmo-bäckens; 13) igenom; 14) glömma.

Tär he(r)d ja lärkjar sjonga,
tor drila daen gär¹³);
sva(r)t-stårona mä onga
tär vistast mångan svarm.

Män bäst o derast min(n)e,
som ja änt' bo(r)t kan glaim¹⁴),
ä mor mä sit go sin(n)e
å mina bå'ndoms-haim.

Bå(r)nvaftans lene.¹⁾

Gut får han, som vaftar bå(r)ne,
bå(r)ne ä jo Gud-fa(r)s låne;
bå(r)nvaftan går op te himol,
tär får'n harp' o fagra simol²).

Han får kler så hojt som snjo,
gå å laup³) en grenan sko;
han får tär alt uta meda,
fago(r) kler o goa feda.

Himoln⁴) kan änt ingen särge
bara sjong' som här i kärke;
alt är gul å fago(r) stainar⁵),
vägjar, murar å kostajnar⁶).

Ajkjar⁷) ä' dor, blakor, reor⁸),
te ve ri⁹), tå ve ä deor¹⁰);
himoln⁴) spålas vist mä ho(r)na,
man ja kan änt' sjong hon tona.

Ales¹¹) vil ja no vaft bå(r)na,
ja kan vag mä hego tå(r)na¹²);
— man he gol, som ges e (s)larva¹³)
tole¹⁴) ha ja no änt tarva.

FÖRKLARINGAR: 1) barnvaktarens lön; 2) symbaler; 3) löpa; 4) i himmeln; 5) ädelstenar; 6) skorstenar; 7) hästar; 8) röda; 9) rida; 10) döda; 11) eljest; 12) med högra tån; 13) det gula, som ges i blöjan; 14) sådant (»tocket»).

(Innestår liksom föregående dikt i Göteborgs Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-samhälles Handl., 4:de följd, XXVIII, 6, med av G. Danell angiven, fullständig landsmålsbokstavering.)

Aibolands son i din gråa kåk...

Jag vill ej tadla och klandra dig
som en förkommen, förlorad son
och se dig över axeln med hån. —
Jag vet: du trampat en tornfylld stig.

Du trevat, jag vet, i seklers natt
efter en strimma av sol och ljus...
Har du än sackat i vägens grus —
hoppet dock lyst, om än svagt och matt.

Hur djupt du böjdes av ödets hand
förblev du trogen din börd, din ätt.
Du sålde ej din förstfödsörätt,
där du rett dig bo å främmand' strand.

Aibolands son i din gråa kåk,
ej tadel, en hyllning är du värd
för du rotats fast vid hem och härd,
vid fädrens torva och fädrens språk.

(1926)

Där ligga de gråa byarna...

Intryck från ett besök å Rågöarna anno 1919.

Där ligga de gråa byarna
under de mörknande skyarna
i höstkvällens djupa frid.
I sakta mak efter vägarna
kommer nu folket från tegarna,
från dagens möda och id.

De leva i frid med lagarna,
stilla och tysta gå dagarna
fjärran från livsledens stråk.
De tala fritt under skyarna,
öppet allt folket i byarna
sitt fäderneärvda språk.

I de mörka vinterkvällarna,
vid de öppna spiselhällarna
församlas gammal och ung.
Slagan har tystnat på logarna,
det susar dovs ifrån skogarna
och skymningen sjunker tung.

(1926)

Min ringa skärv.

Kan ej som andra drilla
i kvällens stunder stilla
här å en främmad zon.
Om livets fröjd och smärta
den qväller ur mitt hjärta,
min enkla visas ton.

Jag har ej ifrån ovan
fått snillet, gudagåvan,
att tolka vad jag kvad.
Det som jag bjuder eder,
formlöst jag präntat neder
å arkets vita blad.

Men om en själ min visa
bringade tröst och lisa,
då har den fyllt sitt värv.
I offerkistan lade
jag ned det mynt jag hade,
min enda, ringa skärv.

(1926)

Till svenskarna i försakingringen.

Låt oss sträcka våra händer
till ett trofast, enande förbund,
vi svenskar i skilda länder,
en syskonkedja kring världens rund,

var än vi vistas å jorden,
i lust och med som i mot och nöd,
var än vi bänkas vid borden,
och tugga ett hårdsmält främlingsbröd.

Vi sätta oss över bråket,
som splittrar, gör viljan svag och matt.
Vi värna det svenska språket,
så det ej sjunker i glömskans natt.
Kulturen, de svenskärvda seder,
dem sätta vi högt, dem bära vi fram.
Det arv vi fått ifrån fäder,
må vi ej sälja för utländskt kram.

Vi sluta att mjällsjukt klandra,
se i vår landsman en broder blott
och söka förstå varandra,
så har vi ett stycke längre nått.
Vi fylka oss kring kulturen
med vilja skarp som av härdat stål
och ta till förbild naturen,
som strävar enigt mot samma mål.

(1926)

Fosterbygden.

Jag minns mitt barndomshem högt upp bland fjällen,
dit går min tanke ofta tyst i kvällen,
då stjärnor tindra uppå himlapällen
och månen lyser med sitt bleka ljus.
Jag ser än stugan vit och röd vid vägen,
där var det som jag tog de första stegen,
och lyssnade till saga och till sägen
vid forsens larm och skogens dova sus.

Där höga furor kanta insjöstranden,
där var det, jag som barn har lekt i sanden,
där var det, stödd av ömma modershanden,
jag tog å livets stråt de första fjät.

ERIK PETTERSSON.

De stå så tydligt för mig alla åren,
min barndomstid, den gyllne ungdomsvåren...
Jag ser än mor.. i ögat vemodståren...
Då jag drog bort hon stod vid grind och grät.

Du mina fäders land högt upp vid polen
i norrrskensbrand belyst av midnattsolen
och du, min döda mor, i båda skolen
min sista tanke bli i livets höst.
I främlingslandet tänker jag tillbaka
med vemod uppå allt jag måst försaka,
min fosterbygd, i stilla natters vaka,
jag hör dig kalla med en moders röst.

(1926)

Modersmålet.

Det språk som far och mor oss lärt,
det må vi hålla dyrt och kärt
i nöd och lust, i skratt som gråt.
Det språk som vi från fädren fått,
det är vår högsta arvelott
å livets pilgrimsstråt.

Vårt kära svenska modersmål,
det klingar vekt, än hårt som stål
i folkets mun, i visans ord...
Det tolkar känslan djup och stark
till hemmets by och hemmets mark
däruppe uti nord.

Förgät du ej ditt svenska språk
å allfarledens främlingsstråk.
Byt det ej ut mot utländsk kram.
Det språket som är ditt och mitt,
det må du tala öppet, fritt,
du son av fräjdad stam.

Vårt modersmål — i denna värld
vårt språkrör och vår andes svärd,
vårt folks, kulturens sändebud.
Så långt för oss det banar väg
och bryter mark och odlar teg
som stämman funnit ljud.

(1926)

I skördetid.

Du, lantman, spänn du ditt ok för plogen,
fyll glatt ditt kall så i med som mot!
Var du mot hembygd och torva trogen,
ha uti jorden din fasta rot!

Se mången lämnade hemmets tegar
och drog i fjärran å okänd stråt.
Nu går han gäckad å villovägar
med ögat skymt utav bitter gråt.

Så följ du troget som förr din fåra,
tag ej från plogen en idog hand!
Låt ej en lockande låt dig dåra —
en villsam hägring i öknens sand.

Ej må du tröttna att så och plöja
den karga tegen i trogen id,
och blicken tacksam mot rymden höja,
då säden vajar i skördetid.

(1926)

Mot natten.

Bakom bärgens kammar
solen sakta dalar,
skymningen sig breder
över land och hav.

Skördemännen vandra
trötta hem från fälten,
dagens id och ävlan
tynar sakta av.

Fågeln som har kvittrat
hela långa dagen,
muntert i sitt näste
slumrar nu i frid.
Självt jag går att söka
i min stilla kammar
nattens ro och vilan
efter dagens id.

(1926)

Sådd och skörd.

En vårlig morgon, solig blå,
tätt bakom stadens tull,
en såningsman gick ut att så
sitt korn i svartan mull.

Han sådde, kornet föll i jord
allt efter gammal sed,
men något föll, likt bibelns ord,
på hällebärget ned.

På åkerns sten föll kornet rikt,
där blev det fåglars rov:
så går det även med min dikt
och med min enkla stov.

Men något av mitt korn, jag tror,
väl föll i godan mull,
i hjärtats åker, där det gror
och ger sin skörd i gull.

(1927)

Hymn till Kustbon.¹⁾

Du språkrör för svenskar i österled,
för svenskärvd kultur och fädernesed:
jag vässar min penna till hymn för dig,
där jag vandrar ensam på solskymd stig.

Din väg var nog ofta törnig och svår,
dock du brutit dig ban' från år till år.
Du talar till mig på mitt eget språk,
där jag glider i främlingskapets stråk.

Ja, tala till oss på vårt modersmål,
med en ton, en klang som av härdat stål
om svenskärvd kultur och svenskmannatro
varhelst svenskar leva, sträva och bo.

Så tröttna ej, Kustbo', i ädel kamp,
vi vilja stå bi dig i dagens tramp,
så ut ditt säde i hårdplöjd mull —
en dag kanske spira skördar i gull...

Reval i juni 1926.

Erik Pettersson.

¹⁾ Estlandssvenskarnas lilla veckotidning, som utgives (på svenska språket) i Reval och som i år (1927) utkommer med sin 10:de årgång.

Hemlandet.

(Tillägnad hembygden.)

Där är vår härd, vår unga värld,
där ha vi kämpat hårt. —
Mot fattigdom, i nöd och sorg,
du var vårt stöd, vår starka borg. —
Ej finnes något mera kärt
än det oss hembygd lärt.

Vad fäder gjort i smått och stort
har lämnat riklig skörd.
Hur ödet än sin linje drar,
vi minnas det, som en gång var.
Och nu framåt i fäderns spår
mot ljus och lycklig vår!

Hem och hembygd.

(Ormsö.)

Du Östersjö, du i ditt sköte gömmer
en liten ö, där jag min hembygd har.
Jag sist av allt den lilla torvan glömmet
den är mig kär, den vill jag äga kvar.

Är jorden karg och växtligheten klen
göms ändå något, man kan leva på.
Om också tegen täckes utav sten,
jag mellan stenarna vill kornet så.

Med åldrig plog jag åkern ännu plöjer,
blott dagligt bröd jag äger, det är nog.
Min lott är ringa, jag mig alltid nöjer
med vad som växer efter egen plog.

Av sparsam kost min måltid lagad är,
men jag den äter utav hjärtat nöjd.
Och tack för maten enkelt jag frambär
till världars Gud i höga himlars höjd.

Höstlikt.

Kommen är nu skymningstiden:
kvällar mörka, dystra, många.
Sommarns fågring är förliden,
solskensdagar, ljusa långa,
borta äro, syn's ej mer.
Är det mening i det hela,
frågar mången — andra ler
men vill förras tvivel dela. —

Bladen gulna, vissna, falla,
gömmas under vita fällen.
Nordanstormar bistra, kalla,
blåsa ilsna uti kvällen.
Vad är målet, när de hastar
där i kvällen skyndsamt fram?
Ingen vilar — ingen rastar,
tröttna aldrig, nå ej hamn —.

Som en höstdag är vår levnad
med en sol, som snart går ner.
Även den kan bjuda trevnad,
blott man njuter, det man ser.

Julefrid.

(Tillägnad hembygden.)

Ring i julens klockor, det är juletid,
över jorden vida sänkes glömskans frid.
Rena vita fällen bredes ut kring nord,
den i julekvällen värma skall vår jord.
Över skog och sjöar suckar nordan kall,
omkring skär och öar bygger isen vall.
Re'n naturen tystnar vid den Högstes bud,
den i bävan lyssnar maningen av Gud. —

Åldring — njut av friden, glöm då bördan tung,
ungdom — lyckotiden, var du glad och sjöng!
Skogens drottning skrudad pryder nu vart hus,
barnen hemmets hugnad tända julens ljus.
Gran, du ljusa minne av en god gestalt,
som i ödmjukt sinne för oss offra allt.

Stjärna, aftonstjärna, ljuset till oss bär,
du är satt att värna, de som vandra här.
Jesu, mäktig konung, född till världens ljus
i en enkel boning, i ett fårahus,
Herre värd all ära, du var stor på jord,
lov till dig vi bära fram i bönen ord.

Kom o jul, tillbaka till vår kära bygd,
det i dig vi sakna, räkna vi som dygd.
Bjud på fröjd och värme, nåd och ro i kväll,
gode Gud beskärme glädje i vart tjäll —!
Snövit ren förbliver julens fröjdetid,
gåvan den du giver — ge av hjärtat blid —!

På kyrkogården.

De funnit en tillflykt, de slutat att ila,
nu torvan du trampar, där fäderna vila —.
Den vigdes till boning åt alla, som här
sin livskamp utkämpat med sorg och besvär.

Gå varsamt, gå sakta att icke du störer
den andakt, den ro, som hemma där hörer!
Av minnen omspunnen en kyrkogård är,
på sägner så många den rikligen bär.

Nu sova de trygga, de glömma all strävan,
ej lyssna, ej höra de ångestfull bävan,
som ännu de levande sända från jord
i böner, i suckan, i klanglösa ord.

PER BONDE.

En kulle jag minnes, så liten men fager,
en blomma där växer i vårenes dager.
Fast ringa, förlägen på kullen hon står,
mig visar hon vägen, där ensam jag går.

I graven där gömmes min moder den kära,
ack, finge hon ännu mig sanningen lära.
Med vördnad skulle jag höra de orden,
då vore skatten min vunnen på jorden.

Det höves en vila från sorgerna många
ett fäste, en fristad i tiderna långa.
Vid korset jag finner den trygghet, den hamn,
som frid åt mig skänker, mig sluter i famn.

Min sång...

En hösttung dimma Aiboland omhöljer,
det korta ljuset knappt kan kallas dag.
Vad eljest tjusar sig för ögat döljer,
och anden följa vill all tröghets lag
att makligt hänge sig åt lugn och vila,
fri rastlös ävlan, jäktande och slit.
En aning kännes hjärtat genomila:
förgänglig, borta är vår själtillit. —
Dock, sångmön gripes än av ungdomsyra,
och toner börja dansa på min lyra.

Min sång — jag ber — ack, om på örnevingar
den kunde höja sig till molnens rand,
att toner, silverklara, kunde klinga
och ljuda över allt mitt Aiboland!
Och kunde denna tonvåg folket tjusa
och väckta sinnen följa mig på färd,
som, när vi höra Österhavet brusa,
snabbt orostankar gå från hemmets härd! —
Då hopp kund' föd's med toner än från Brage
ur skygga drömmar uti Balders hage.

Ty ej till drömmar! -- Nej, jag ville väcka
vårt folk ur dåsigthetens sus och dus,
att de sin tunga boja kunde bräcka
och sträcka sig mot väster efter ljus,
emot sitt urhem sina blickar rikta —
från vilket på en dimhöljd forntids dag
en kärnfrisk stam med mod, som ej kund' svikta
kom hit att bryta bygd med mannatag.
Då här i våra bygder skulle skalla
en sång om hjältars dåd, kanhända om Vallhalla.

Min sång vill envist fädrens stigar följa,
vill minnas deras färd till Aiboland,
likt ån, som flyter ut i havets bölja,
dess vatten minnas källans klara rand —
från vilken de så yra färden trädde

och grepo an mot okänt mål sitt tåg
och nu, i havets salta våg utspädda,
de komma källans friskhet än ihåg —.
Så må ock bardens sång ifrån det flydda
ånyo klinga i var svenska hydda!

(1924)

Odinsholm.

Ensliga ö, där Östersjöns bölja
skummande bryter mot tvärbrant strand!
Forntida sägner och minnen dig dölja,
helt de ej bortnötts av tidens tand.
Sagan om forntida mäktiga gudar,
kanske mång' öbor i Estland förglömt,
Dock än i sagoskön dräkt du dig skrudar;
namnet som guden är stolt och berömt.

Gudarnas störste, högt ärad i Norden,
har enligt sägnen uppå denna ö
bäddats till vila i steniga jorden.
Ännu i dag ifrån brusande sjö
sjunges hans gravsång ibland utav Ägir,
vemodigt sällsam i stormiga dar.
Och om vi tro som sant allt det man säger,
finnes hans gravsten på ön ännu kvar.

Nalkas du ön och brottas med vindar,
hårdhänt de slita i segel och skot.
Ser du ett ljus uti mörkret som tindrar,
enögde Odin det är, som med hot
varnar de seglande komma för nära.
Trotsar du honom, du gäst blir hos Ran.
Blindskär här finnas, och mång' har fått lära:
bäst hålla kurser så hårt som man kan.

"Holmbon", som bor här, han älskar sin "backe",
aktar den såsom en dyrbar klenod.
Godtycket förmått ej böja hans nacke,
modigt han blickar sin framtid emot.

Genom århundraden har han fått kämpa
envist för rättvisa, frihet och lag.
Våldet han alltid lyckats bekämpa,
fri, som han varit, han är än i dag.

(1921)

En ökenhägring.

På vandring i öknens brännheta sand,
jag såg uti fjärran ett grönskande land
och hoppades äntligen finna en källa,
där svalkande vatten jag trodde framvälla.
För att släcka min törst under palmernas blad,
jag vanvettigt sprang lik' kamelen åstad.
Men oasen — ett hem och dess drömda fägring
— var en gäckande villa, en ökenhägring.
Ty helt plötsligt försvann denna gröna oas —
då slog jag förbittrad min kruka i kras.

(1925)

På färdeväg.

Ödslig ligger slätten vida
övertäckt av fotsdjup snö.
Framåt syns en släde glida,
dragar'n snubblar, trött och slö.

Körar'n spänner söljehaken
fastare på pälsens rem,
manar på den gamle kraken,
manar på att skynda hem.

Gubben känner sig så frusen.
Ini stugorna har ser,
att man börjar tända ljusen,
ty det mörknar mer och mer.

Före ottedags re'n färden
ifrån hemmet börjat har,
från den lugna, varma härden
uti natten kall och klar.

Gamle hästen dock på natten
hade stallmod och humör,
när han fått sitt mjöl och vatten,
och hans vedlass spändes för.

Staden var ej närbelägen,
hästen alltmer sakta gick.
Tungt blev lasset, lång blev vägen,
stackar'n många piskrapp fick.

Sedan fick han halva dagen
frysa uppå stadens torg.
Slut tog höet, tom blev magen,
matta ögat slöts av sorg.

Ännu är det dryga milen
till det kära hemmets grind.
Bitande och vass som pilen
blåser nordens kalla vind.

Ödslig ligger slätten vida,
övertäckt av fotsdjup snö.
Framåt syns en släde glida,
dragar'n snubblar, trött och slö.

(1922)

I augustikvällen.

Ensam uti augustikvällen
sitter jag i skogens bryn.
Klar och blå är himlapällen,
månen blänker uti skyn.
Över trädets topp han far,
speglar sig i bäcken klar,

på vars brädd jag tankspridd sitter
stirrande mot rymden blå.
Och mitt öga då och då
tjusas utav vattnets glitter.
Lätt och sakta vinden susar
så blir åter tyst igen.
Allt så varmt mitt öga tjusar
i augustiskymningen.

Länge drömmande jag satt,
drömde om det långt förflutna,
Och uti den stilla natt
tänkte jag på nöjen njutna.
Månget minne rent och skärt
var för mig så ljuvt och kärt.
Tårar uti stillhet gjutna
mindes jag väl ock i mängd,
när min lyckas sol blev stängd.

Lyckans sol sig ofta gömmer
liksom vore den oss vred.
Bäst man helt lycksaligt drömmer
sjunker hon helt plötsligt ned.
Månget luftslott störtar samman. —
Vad man tänkt med fröjd och gamman
ilar bort liksom en skur.
Om än nyss så fri oändligt
tanken uti rymden flög:
snart den bindes helt behändigt,
ty mitt hopp det för mig ljög! — —

(1916)

Hösttankar.

Med vemodsfullt, dystert sinne
jag vandrar i skogens lund
och ruvar på månget minne
i höstkvällens skymningsstund. — —

Härute där grönskan sågs svalla
och glättigt ljud sångfågelns ton,
nu gulnade löven tätt falla
och kringströs bland bråte på mon.
Mitt öga ej uthärdar synen,
det slutet till nattlig blund. —
Då blir det så mörkt omkring mig;
så mörkt uti skogens lund.

Framåt under trädens galler
jag träder på mossig stig.
Det vissnade lövet faller
alltjämt som ett regn över mig.
Ett entonigt sus blott och prassel
når örat från halvnaken skog,
när över busksnår av hassel
en vindfläkt från nordan drog.
Förgängelsens dystra aning
står där svart, förskräckelig. —
Då blir det så mörkt omkring mig;
så mörkt uppå mossig stig.

Jag stannar vid strida bäcken —
min vän i min barndomsskog —
där ofta jag tyckt att Näcken
en ton på sin harpa slog.
Jag lyssnar och bäcken svarar:
"Än lever jag yster och ung.
Men leken dock länge ej varar,
snart binder mig isbojan tung." —
Då krymper mitt hjärta samman,
det skakar av bävan och skräck. —
Då blir det så mörkt omkring mig;
så mörkt vid brusande bäck.

(1918)

Kontraster.

En lantman med bävan från hamnens kaj
ser ut över havet på skeppens svaj. —
Men en skicklig sjöman i storm ombord
går och visslar på däcket med hurtigt mod,
med steg så säkra och rörelser trygga
som landkrabban uppå den fasta brygga.

Ett träd, som växt i den lösa mull
i en lund så tät blåser lätt omkull,
när dess vänner omkring ha huggits bort —
dess öde är avgjort, dess saga kort. —
Men en ensam martall på kala heden
kan trotsa stormar i alla skeden.

En ört, som växt under tropisk sol,
förstörs av en vindfläkt från iskall pol. —
Men en, som växt invid fjällets kam
ur snö och driva den tryggt tittar fram.
I en oblid nejd står den lugn och värdig,
ty den har i tillvarons kamp bragts hårdig.

En, som hör om krig uti hemmets vrå,
känner kårar så kalla längs ryggen gå.
Och natten därpå han uti sin dröm
ser hemskaste bilder och blodets ström. —
Men när krigarens kraft uti löpgraven domnar,
han lugnt under kulornas vaggsång somnar.

En, som ständigt i sällskap och glada lag
slår ihjäl var ledig timma och dag,
blir ett spån på strömmen; ett ytligt flarn,
som skyr ensamhet lik' ett mörkrätt barn.
Men den vise lär sig var dag en läxa:
— Blott i ensamheten kan själen växa.

(1925)

De ungas löfte.

Jorden i Aiboland — heliga arv! —
 bärgat all fädernas arbet' och flit.
 Här de med hacka och spade och harv
 tegarna brutit och format var bit.
 Här de gömt mödan, sitt kval och sitt hopp,
 funno här vilan, när dag slöt sitt lopp.

Hemmen runt svenskarnas älskade bygd
 fäderna skapat i kamp för sitt bröd.
 Kärleken deras och himmelens skygd
 mäktat se'n hemman ge värnande stöd.
 Stort är det arvet, en gång blir det vårt,
 kärt blir det vårda, men kanske ock svårt!

Låtom oss unga begrunda och minn's
 fädernas strävan i tider som gått!
 Deras är verket, vad odlat som finn's.
 Må vi då tacka för allt vad vi fått,
 vörda de gamle och ge dem vårt ord:
 trogna förbi vi vårt hem och vår jord!

Visst är: Vi svenskar vid Eestimaas' kust
 byta ej landet och svenskheten bort!
 Jorden, som fäderna närt med sin must,
 lova vi kärlek och trohet alltfort.
 Bygd, som rymt hemmen väl tusen av år,
 du får vårt hjärta, vårt hopp till dig står!

Målet är egna små tegar en gång,
 eget ett hem, fyllt med trevnad och ro.
 Flit vill där sämjas med glädje och sång
 arbetet äras och lyckan där bo. —
 Hemmet, där ljuset och solen bjuds in,
 friskt skall där verkas med gladeligt sinn'!

Låt oss då odla och bryta ny teg;
 låt oss ge åkern och djuren god vård!
 Svikes ej yrket, när kampen är seg,
 glömmes ej målet, fast strävan är hård,
 arvet välsignas, när fylld blir vår plikt.
 Livet då också får större en vikt.

Fädernebygd, du vårt hem och vår jord!
Dig i mång' dröm gav vi löfte och bud. —
Gärning nu följ drömmar och ord!
Ledda av tron och förtröstan till Gud,
Stödjande varann', med hand uti hand,
gå vi att forma vårt aibofolks land!

(Sjungen av elever vid Birkas svenska folkhögskola, Nuckö,
vid vinterfest februari 1925.)

Till Fädernas minne.

(Till ett föredrag om "Estlandssvenskarnas historia" vid Birkas
Vänners fest den 25 mars 1927.)

Har du sökt i stilla stunder fånga
stämmors viskning från en gången tid?
Har du känt i strävans timmar långa
hur en hand välsignat och gett frid?

Har du sökt i sagans gömslen finna
några vishetskorn ur fädrens liv?
Har du lärt hur svårt dem var att vinna
livets kamp — dem då din hyllning giv?

Du nog hört de gamles röster tälja
mödor, sorger, som ej vi ha rönt.
Du då vet, de frihet, allt fick sälja
för ett liv, som hårt nog har dem lönt.

Du nog hört hur ångestkvalen tärde
landets söner under herrars makt.
Du ock vet, hur så de hatet lärde,
hat mot våldet, som om dem höll vakt.

Du nog även märkt hur fädrens andar
viskat ord om trohet, hopp och mod,
hört dem tala ljust om dag som randar,
mana dig: blev redlig, stark och god!

Du förvisst mång' gång, när solen dalat,
följt dess bana, längtansfull i håg.
Ur ditt inre röster lockat, talat
ljuvt om landet bortom hav och våg.

CASANIER.

Kanske då ur själens djup en smärta
rörde dig till gråt i kvällens stund.
Tydligt kändes hur ditt svenska hjärta
hölls här kvar vid hemmets gård och lund.

Det blev kamp — och äventyrligt sinne
kanske dristigt sliter alla band.
Så du tror dig fri, men snart ditt minne
väcker dig och visar fädrens land.

Åter hörs de gamla röster mana:
arvet, hemmet, landet, väl är värt
all din kraft och kärlek; du skall dana
allt än bättre, allt få än mer kärt!

Eller: kom du in på vilsen bana
bort från godhets, sannings stig
— du såg bakåt, kunde då där ana
sorgsna blickar — fars och mors — på dig.

Eller: gick du framåt, följd av lycka,
stort förmådde, glädje rikt gav ut;
än en fröjd då kunde livet smycka:
se fullbordad fäders dröm till slut.

Så oss följer jämt en fädrens maning,
jämt för oss den måler pliktens lag.
Livets mål blir mer än blott en aning
sett från nuet hän mot forntids dag.

Lyss' och hör då stilla fjärran suset,
gångna släktens, svunna tiders röst.
Drunkena får den ej i orosbruset,
ej dess stämman kvävas i ditt bröst!

Lyss och lär av hävden, sagan, sången:
pris fick blott vad ädelt var och stort.
Minns: en gång, när dagen din är gången,
döms det över dig och det du gjort.

Verka då! men verka ädel gärning!
Aktning, kärlek, städse skänk ditt värv!
Minn's att aldrig nådde lyckans tärning
den, som ej själv livet gav sin skärv!

Verka, bygg och fädrens minne ära!
Hemmet, bygden är din kärlek värd.
Varthän vägen för, snart får du lära:
Hemmets minnen följa dig på färd.

Håll dem kära, dessa minnen, tankar
som ljusst skimra över hemmets gård!
Minn's dess bild, den gång du kastar ankar!
Minn's: *ditt* verk, *ditt* hem blir din minnesvärd!

**Till ordf. i Svenska Odlingens Vänner,
Lektor Hans Pöhl, Reval.**

(Vid 50-årsdagen, 15 augusti 1926.)

Önd är tiden har det sagts,
litet nog har den att skänka!
— Dock, när år till årtal lagts,
goda verk den syns att länka.

Och: var länk av godhet stark
håller livets krafter samman.
Liv, som byggts på god, fast mark
bringar sällhet, frid och gamman.

Ondska ej, men godhet blott,
bjöds oss att så och skörda.
Tiden ger envar hans lott,
ofta god man ges tung börda.

Du, Hans Pöhl, mot goda mål
lyfte städse blick och tanke.
God var viljan, fast som stål,
van vid bördor var din manke.

Väl fyllts kallet, som Du fått;
trohet gavs var sak, Du tjänat.
Svår nog var den väg Du gått;
kraft den gå Dig Gud förlänat.

Varm var känslan, stark Din tro,
rätt och sanning jämt Du velat.

Svenskar, de i Estland bo,
veta vad Du hjälpt och helat.

När Du nu vid 50 år
bjuds vår hyllning, vi ha hoppet
Du än länge så förmår
ge oss stöd å levnadsloppet.

Gode svensk och svenskhetsvän
vi Dig tacka varmt och hylla!
Må mång' dag, som kommer än,
glädjefull Ditt liv utfylla!

En minneskrans.

(Till minnet av en bortgången Birkas-elev, Elisabet Stahl.)

Varför föll blom' och bröts en skär viol
förrän den nåddes av sommardags sol?
Varför slumrar in ett liv som knoppas,
den brodd, varav allt gott man hoppas? —

O, korta tanke, vad fåvitsk fråga!
Ej ser du värdet av livets låga;
ej kan du känna hur rikt det levat,
det liv, som tidigt sitt segel revat!

En bild av våren, ung och ljus och blid,
så kom Du till oss, sent i höstetid.
Du fann vänner, blev själv allas vän
och kvar Du lever i ljusa minnen än.

Mer rik än mångens var Din rena själ,
mer klart såg blicken väg för män'skans väl.
Varmt var det hjärta, som upphört att slå,
tom blev en plats här, se'n bort Du fick gå.

Väl må vi sörja men tacka än mer.
Tack för allt Du gav och med minnet ger!
Tack, Elisabet! — Ljuvt vid fridfull hamn
njute Du ron i Evighetens famn!

(1925)

NUCKÖ SVENSKA KYRKA

STÖD ESTLANDS-SVENSKA KULTURARBETET

genom medlemskap i Estlands-svenskarnas förening, *Svenska Odlingens Vänner*, (Riddaregatan 3, Reval),

genom prenumeration å tidningen *Kustbon*, (redaktör N. Blee, Riddaregatan 3, Reval),

genom att flitigt besöka svenska gudstjänster, kurser och föredrag,

genom att omhulda och ge möjlig hjälp åt de svenska skolorna och biblioteken!

Pris 60 öre